Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
JULIANE KOKOTT
prezentate la 7 iulie 2016 [1]

Cauza C-417/15

Wolfgang Schmidt
împotriva
Christiane Schmidt

[cerere de decizie preliminară formulată de Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Austria)]

„Spațiul de libertate, securitate și justiție — Competența judiciară în materie civilă și comercială — Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 — Domeniul de aplicare — Articolul 1 punctul 2 litera (a) — Competență exclusivă — Articolul 24 punctul 1 — Materia drepturilor reale imobiliare — Donația unui teren — Revocarea donației pentru incapacitatea donatorului — Cerere de radiere a înscrierii din registrele publice — Instanța competentă în caz de conexitate — Articolul 8 punctul 4”

I – **Introducere**

1. Prezenta cauză se referă la interpretarea articolului 24 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012 [2].

2. Această dispoziție prevede o instanță cu competență exclusivă de soluționare a litigiilor care au ca obiect drepturile reale imobiliare. Astfel, instanțele competente sunt instanțele din statul membru în care este situat imobilul.

3. Instanța de trimitere dorește să știe dacă sub incidența acestei norme intră și un litigiu care se referă, pe de o parte, la nulitatea unei donații pentru incapacitatea donatorului și, pe de altă parte, la radierea ulterioară a înscrierii dreptului de proprietate al donatarului.

II – **Cadrul juridic**

A – *Dreptul Uniunii*

4. Considerentul (15) al Regulamentului nr. 1215/2012 are următorul conținut:

„Normele de competență ar trebui să prezinte un mare grad de previzibilitate și să se întemeieze pe principiul conform căruia competența este determinată, în general, de domiciliul pârâtului. Astfel, competența ar trebui să fie întotdeauna determinată pe baza acestui criteriu, cu excepția câtorva situații bine definite în care materia litigiului sau autonomia părților justifică un alt punct de legătură. […]”

1 — Limba originală: germana.

2 — Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (reformare) (JO 2012, L 351, p. 1).

5. Articolul 1 alineatul (1) și alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1215/2012 reglementează domeniul de aplicare al regulamentului după cum urmează:

„(1) Prezentul regulament se aplică în materie civilă și comercială, indiferent de natura instanței. […]

(2) Prezentul regulament nu se aplică în ceea ce privește:

a) starea civilă și capacitatea persoanelor fizice, […]”

6. Potrivit articolului 7 punctul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1215/2012 „în materie contractuală, [o persoană poate fi acționată în justiție] în fața instanțelor de la locul de executare a obligației în cauză”.

7. Articolul 8 punctul (4) din Regulamentul nr. 1215/2012 prevede competența instanțelor în caz de conexitate:

„O persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru mai poate fi acționată în justiție:

[…]4. în materie contractuală, dacă acțiunea poate fi conexată unei acțiuni în materie de drepturi reale imobiliare îndreptate împotriva aceluiași pârât, în fața instanței din statul membru pe teritoriul căruia este situat imobilul.”

8. Articolul 24 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012 are următorul conținut:

„Următoarele instanțe dintr-un stat membru au competență exclusivă, indiferent de domiciliul părților: 1. în materie de drepturi reale imobiliare sau de închiriere a unor imobile, instanțele din statul membru pe teritoriul căruia este situat imobilul.

[…]”

B – *Dreptul austriac*

9. Dispozițiile dreptului austriac relevante în procedura principală sunt Codul Civil austriac (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch, denumit în continuare „ABGB”) și Legea privind cartea funciară (Allgemeines Grundbuchsgesetz, denumită în continuare „GBG”).

10. Articolul 431 din ABGB are următorul conținut:

„Transferul dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile trebuie înscris în registrele publice aferente. Această înscriere se numește intabulare.”

11. Cu privire la acțiunile în radiere și la înscrierile unor mențiuni, articolul 61 din GBG prevede următoarele:„(1) Orice persoană care consideră că o înscriere îi lezează drepturile civile și o contestă în justiție pentru motive de nevaliditate, solicitând readucerea cărții funciare în situația anterioară, poate solicita înscrierea în cartea funciară a unei mențiuni în acest sens fie odată cu acțiunea, fie la un moment ulterior. […]

(2) Această mențiune are drept consecință faptul că hotărârea de soluționare a acțiunii este opozabilă persoanelor care au dobândit drepturi tabulare după data la care cererea de înscriere a mențiunii referitoare la un litigiu a fost primită de instanța competentă în materie de carte funciară.”

III – **Procedura principală și întrebarea preliminară**

12. Reclamantul din procedura principală a fost proprietarul unui imobil situat în Viena. Prin intermediul contractului de donație din 14 noiembrie 2013, el a donat imobilul fiicei sale, pârâta din procedura principală, al cărei drept de proprietate a fost înscris în cartea funciară pe baza contractului de donație. La data donației, pârâta din procedura principală locuia în Republica Federală Germania, unde locuiește și în prezent.

13. În cadrul procedurii principale, reclamantul solicită instanței de trimitere revocarea contractului de donație și radierea înscrierii dreptului de proprietate al pârâtei asupra imobilului în discuție, întrucât, la data donației, el nu ar fi avut capacitate juridică.

14. Pârâta din procedura principală invocă lipsa competenței instanței austriece sesizate și susține că, prin cererea în discuție, nu s-a invocat un drept real potrivit articolului 24 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012.

15. După ce reclamantul din procedura principală a înscris o mențiune în cartea funciară, instanța de trimitere a suspendat procedura și a sesizat Curtea cu următoarea întrebare în vederea pronunțării unei decizii preliminare:

„Un litigiu având ca obiect anularea unui contract de donație din cauza incapacității juridice a donatorului și radierea înscrierii dreptului de proprietate al donatarului intră sub incidența articolului 24 punctul 1 din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012, care prevede o competență exclusivă în materie de drepturi reale imobiliare?”

IV – **Apreciere juridică**

16. În esență, prin intermediul întrebării de mai sus, instanța de trimitere dorește să afle dacă o procedură judiciară privind validitatea donației unui teren și radierea dreptului de proprietate al donatarului din cartea funciară intră sub incidența articolului 24 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012, potrivit căruia, în materie de drepturi reale imobiliare, instanțele care au competența exclusivă sunt instanțele din statul membru pe teritoriul căruia este situat imobilul în cauză.

17. Înainte de a analiza această dispoziție în detaliu, trebuie să se verifice dacă în speță se aplică Regulamentul nr. 1215/2012. În cazul în care nu se aplică, întrebarea preliminară nu ar avea nicio legătură cu litigiul principal, iar cererea de decizie preliminară ar fi inadmisibilă.

A – *Aplicabilitatea Regulamentului nr. 1215/2012*

18. Cu toate că, în cererea sa, instanța de trimitere nu exprimă îndoieli legate de aplicabilitatea Regulamentului nr. 1215/2012, în speță, aceasta nu este de la sine înțeleasă.

19. Pe de o parte, există îndoieli legate de domeniul de aplicare temporal al dispoziției, întrucât din cererea de decizie preliminară nu rezultă data la care instanța de trimitere a fost sesizată cu cererea care a declanșat procedura principală. Or, potrivit articolului 66 din Regulamentul nr. 1215/2012, acesta se aplică numai cererilor depuse la 10 ianuarie 2015 sau după această dată.

20. Totuși, această neclaritate nu ar trebui să împiedice Curtea să răspundă la întrebarea preliminară, întrucât data depunerii cererii se poate deduce, în primul rând, din declarațiile scrise ale părților [3]. În cazul în care se consideră că informațiile acestora sunt insuficiente, având în vedere că, potrivit articolului 94 din Regulamentul de procedură al Curții, cererea de decizie preliminară trebuie să cuprindă o expunere a circumstanțelor factuale, precum și conținutul dispozițiilor naționale, trebuie să facem trimitere, în al doilea rând, la faptul că deja norma precedentă, și anume, articolul 22 punctul 1 din Regulamentul nr. 44/2001 [4], a prevăzut o dispoziție cu conținut, în esență, identic cu cel al articolului 24 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012 în discuție. Așadar, dacă procedura respectivă a fost declanșată efectiv deja anterior datei de 10 ianuarie 2015, Curtea de Justiție ar trebui să examineze problematica ridicată de instanța de trimitere în funcție de aceleași considerente, chiar dacă în lumina Regulamentului nr. 44/2001.

21. Având în vedere cele ce precedă, în situația dată, pare a fi exagerat de formalist să se considere că cererea de decizie preliminară este inadmisibilă pentru simplul motiv că nu precizează data concretă a depunerii cererii în procedura principală.

22. Pe de altă parte, există și îndoieli legate de domeniul de aplicare material al Regulamentului nr. 1215/2012.

23. Articolul 1 alineatul (2) litera (a) din regulamentul în discuție clarifică aspectul că acesta nu se aplică în ceea ce privește „capacitatea persoanelor fizice”. Totuși, la o primă vedere, în ceea ce privește nulitatea unei donații din cauza incapacității juridice a donatorului, pertinența regulamentului pare incertă.

24. Astfel, articolul 1 alineatul (2) litera (a), în versiunea în limba germană, nu menționează noțiunea „capacitate juridică”, ci, spre deosebire de dispoziția corespunzătoare din Regulamentul în materie succesorală [5], acesta se referă numai la „capacitate”.

25. Cu toate acestea, nu se poate deduce *per a contrario* că aspectele legate de capacitatea juridică ar intra integral în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1215/2012. Pe de o parte, împotriva includerii în domeniul de aplicare se pronunță jurisprudența referitoare la dispozițiile precedente [6], mai precis ale Regulamentului nr. 44/2001 și ale Convenției de la Bruxelles [7]. Pe de altă parte, trebuie să facem trimitere la faptul că noțiunea „capacitate” și tematica aferentă acesteia trebuie interpretate în mod autonom în dreptul Uniunii și că alte variante lingvistice includ denumiri cu caracter general precum „capacité” sau „legal capacity”. Spre deosebire de varianta în limba germană, aceste noțiuni de drept nu pot conduce la prezumția că dispoziția de excludere de la articolul 1 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1215/2012 nu s-ar referi la probleme legate de capacitatea juridică. Dimpotrivă: diferențieri precum cele din doctrina germană, care folosește noțiunea „Rechts-, Geschäfts- und Handlungsfähigkeit natürlicher Personen”, nu pot fi operate atunci când se pornește de la o noțiune monistă precum „capacité”.

3 — Potrivit declarațiilor scrise necontradictorii ale reclamantului și ale pârâtei din procedura principală (a se vedea p. 2 din acestea), cererea a fost introdusă la 24 martie 2015.

4 — Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74).

5 — Regulamentul (UE) nr. 650/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 4 iulie 2012 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și acceptarea și executarea actelor autentice în materie de succesiuni și privind crearea unui certificat european de moștenitor (JO 2012, L 201, p. 107). Articolul 1 alineatul (2) litera (b) din acest regulament exclude din domeniul de aplicare al regulamentului: […] „capacitatea juridică a persoanelor fizice”.

6 — A se vedea, de exemplu, Hotărârea Schneider (C-386/12, EU:C:2013:633, punctul 31).

7 — Convenția de la Bruxelles din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 1968, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3).

26. Prin urmare, împrejurarea că versiunea în limba germană a dispoziție nu menționează „capacitatea de exercițiu” („Geschäftsfähigkeit”) nu trebuie să prezinte o importanță determinantă. Dimpotrivă, trebuie să se considere că și aspectele legate de capacitatea de exercițiu pot intra sub incidența excluderii de la articolul 1 alineatul (2).

27. Pentru a stabili dacă o materie intră sau nu intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1215/2012, trebuie să se examineze elementele care caracterizează natura raporturilor juridice dintre părțile din litigiu sau obiectul acestuia [8]. Astfel, după cum s-a subliniat deja în Raportul Schlosser pentru Convenția de la Bruxelles [9], neaplicarea Regulamentului nr. 1215/2012 trebuie confirmată numai în cazuri în care unul dintre domeniile excluse din domeniul său de aplicare „constituie în mod nemijlocit obiectul litigiului”. În schimb, faptul că materii excluse din domeniul de aplicare al regulamentului „prezintă o importanță pentru jurisprudență”, chiar și atunci când problemele respective de drept au o pondere mare în cadrul procedurii” [10], nu aduce atingerea aplicării regulamentului.

28. Așadar, chiar dacă luate separat, potrivit naturii lor, problemele juridice ridicate în cauză nu intră sub incidența regulamentului, acesta din urmă se aplică în măsura în care obiectul principal al litigiului intră în domeniul său de aplicare.

29. Prin urmare, în speță, prezintă importanță care este obiectul efectiv al litigiului, iar această problemă nu este neapărat sinonimă cu cea dezbătută în detaliu.

30. Chiar dacă problema capacității juridice a reclamantului pare să formeze piatra unghiulară a procedurii principale, iar răspunsul la această problemă determină dacă cererile reclamantului sunt sau nu sunt fondate, acesta nu constituie însă obiectul efectiv al litigiului [11]. Prin intermediul acestei probleme *nu* se dorește o soluție constitutivă, obligatorie în toate raporturile juridice, în ceea ce privește aspectul dacă reclamantul din procedura principală nu are capacitate juridică și dacă, prin urmare, trebuie să facă obiectul unei curatele. Mai degrabă, se ridică problema validității juridice a unei donații și a efectelor pe care le produce în raport cu dreptul de proprietate. În ceea ce privește aprecierea cererilor reclamantului, problema capacității juridice a acestuia are numai un caracter preliminar și nu aduce atingere naturii și obiectului efectiv al procedurii în discuție.

31. Prin urmare, având în vedere că aspectele legate de capacitatea juridică nu constituie obiectul principal al procedurii, Curtea poate porni de la premisa că articolul 1 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1215/2012 nu se opune aplicării regulamentului în speță.

32. Prin urmare, trebuie să se răspundă la cererea de decizie preliminară care se referă la articolul 24 din Regulamentul nr. 1215/2012. În continuare, trebuie să se verifice dacă acțiunea reclamantului intră sub incidența articolului 24 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012 și dacă, prin urmare, instanța care are competența exclusivă se află în Republica Austria.

8 — A se vedea printre altele Hotărârile Aannemingsbedrijf Aertssen și Aertssen Terrassements (C-523/14, EU:C:2015:722, punctul 30), flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, punctul 26), Sapir și alții (C-645/11, EU:C:2013:228, punctul 32) și Sunico și alții (C-49/12, EU:C:2013:545, punctul 33).

9 — JO 1979, C 59, p. 71.

10 — A se vedea punctul 51 din Raportul Schlosser.

11 — Situația a fost diferită în procedura principală care a stat la baza Hotărârii Schneider (C-386/12, EU:C:2013:633), în care a fost vorba despre o procedură necontencioasă în scopul obținerii autorizației de a înstrăina un teren, autorizație care trebuie diferențiată de o tranzacție imobiliară.

B – *Aplicabilitatea articolului 24 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012*

33. În primul rând, trebuie să se constate că, în cadrul litigiului principal, prezintă importanță două aspecte care trebuie diferențiate: pe de o parte, se solicită anularea contractului de donație, pe de altă parte, radierea înscrierii dreptului de proprietate al donatarului în cartea funciară.

34. În cazul fiecăruia dintre aceste aspecte, trebuie să se analizeze dacă are drept obiect un „drept real imobiliar” în sensul articolului 24 din Regulamentul nr. 1215/2012.

35. Această noțiune de drept este autonomă în dreptul Uniunii și trebuie interpretată în sens strict, având în vedere că articolul 24 din Regulamentul nr. 1215/2012 reprezintă o excepție de la regula competenței instanței de la domiciliu pârâtului [12]. Astfel, pentru calificarea obiectului litigiului ca fiind „drept real” în sensul Regulamentului nr. 1215/2012, nu prezintă relevanță dacă este calificat ca drept real într-o ordine de drept națională.

36. Potrivit jurisprudenței Curții [13], se consideră că există un „drept real imobiliar” în sensul Regulamentului nr. 1215/2012 numai atunci când dreptul în discuție produce efecte împotriva tuturor (*erga omnes*). În plus, având în vedere că acest drept real trebuie să fie și „obiectul” litigiului, nu este suficient ca o acțiune să fie legată numai de un imobil sau de un drept asupra acestuia, ci, dimpotrivă, ca acțiunea în discuție să se întemeieze pe un drept real [14], iar existența sau conținutul acestuia trebuie să fie obiectul procedurii [15].

37. În acest sens, trebuie să se țină seama de faptul că principalul motiv pentru competența exclusivă prevăzută la articolul 24 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012 este faptul că, având în vedere proximitatea geografică, instanța din statul pe teritoriul căruia se află obiectul în discuție este cea mai în măsură să cunoască elementele de fapt și de drept [16]. În schimb, dacă acest raport de proximitate față de un imobil nu prezintă importanță pentru soluționarea unui litigiu, acest argument se opune competenței exclusive a instanței.

38. În acest context, trebuie să se examineze dacă obiectul cererii de revocare a donației (a se vedea punctul 1), respectiv al cererii de radiere a înscrierii pârâtei ca proprietar (a se vedea punctul 2) este un „drept real” în sensul articolului 24 din Regulamentul nr. 1215/2012.

1. Cu privire la cererea de revocare a donației

39. După cum subliniază în mod întemeiat guvernul austriac și Comisia, cererea de revocare a donației nu are ca obiect un drept real imobiliar în sensul Regulamentului nr. 1215/2012. Aceasta se referă mai degrabă la validitatea unui contract încheiat între părți, pentru a cărui apreciere nu prezintă importanță drepturile reale.

40. În pofida faptului că, în temeiul dreptului austriac, nulitatea donației unui teren produce efecte și asupra stabilității juridice a transferului dreptului de proprietate, în ceea ce privește nulitatea donației, obiectul *direct* al cererii reclamantului nu este un drept real *erga omnes* al cărui conținut sau a cărui existență ar trebui stabilite în instanță [17]. Chiar dacă în speță există o legătură cu un bun imobil, acesta nu prezintă importanță centrală pentru problema validității donației și nu trebuie considerat „obiectul”

12 — A se vedea în acest sens Hotărârea Reichert și Kockler (C-115/88, EU:C:1990:3, punctele 8 și 9).

13 — A se vedea în acest sens Ordonanța Gaillard (C-518/99, EU:C:2001:209, punctul 17).

14 — Ordonanța Gaillard (C-518/99, EU:C:2001:209, punctul 16).

15 — A se vedea în acest sens Hotărârile Reichert și Kockler (C-115/88, EU:C:1990:3, punctul 11) și Weber (C-438/12, EU:C:2014:212, punctul 42).

16 — De exemplu deja (în ceea ce privește Convenția de la Bruxelles), Hotărârile Rösler (C-241/83, EU:C:1985:6, punctul 20) și Reichert și Kockler (C-115/88, EU:C:1990:3, punctul 10).

17 — A se vedea în acest sens Hotărârea Reichert și Kockler (C-115/88, EU:C:1990:3, punctul 12).

litigiului în sensul Regulamentului nr. 1215/2012. Aspectul dacă contractul a cărui nulitate se invocă din cauza incapacității juridice se referă la un bun mobil sau imobil nu prezintă importanță pentru considerentele privind validitatea sa. Prin urmare, în cadrul aprecierii acestui litigiu, nu prezintă importanță nici aspectele legate în mod specific de un imobil, care ar putea justifica aplicarea competenței exclusive a instanței.

41. Această apreciere nu este modificată nici de împrejurarea că înscrierea unei asemenea mențiuni în cartea funciară protejează reclamantul din procedura principală, în cazul în care câștigă, împotriva unor decizii nefavorabile împotriva sa care au intervenit între timp, întrucât aceasta reprezintă numai o protecție provizorie a acțiunii sale, care nu îi modifică natura.

42. Prin urmare, în ceea ce privește cererea de „anulare a contractului de donație” [18], nu trebuie confirmată competența exclusivă a instanței prevăzută la articolul 24 din Regulamentul nr. 1215/2012.

2. Cu privire la cererea de radiere

43. În cazul cererii de radiere, situația este diferită.

44. Prin intermediul acesteia, reclamantul din litigiul principal solicită radierea dreptului de proprietate înscris în cartea funciară pe baza donației nule. Cererea sa are ca obiect exercitarea atribuțiilor reclamantului care derivă dintr-un drept real, mai precis dreptul de proprietate asupra terenului în discuție, pârâta fiind înscrisă în cartea funciară ca proprietar al acestuia.

45. Chiar dacă, potrivit dreptului austriac, transferul efectiv al dreptului de proprietate nu ar fi trebuit să se realizeze, radierea acestuia din cartea funciară este necesară pentru ca reclamantul să își poată exercita integral dreptul de proprietate asupra terenului. În raport cu terții, în principiu, persoana înscrisă în cartea funciară continuă să fie considerată proprietar. Prin intermediul cererii sale de radiere, reclamantul din procedura principală invocă nevaliditatea transferului de proprietate către pârâtă și astfel, prin intermediul calității sale de proprietar, el invocă un drept real asupra terenului în discuție. În cadrul cererii de radiere a reclamantului, acest drept formează obiectul litigiului în sensul articolului 24 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012.

46. Având în vedere cele ce precedă, trebuie să se considere că – spre deosebire de cererea de anulare a contractului de donație – cererea de radiere a dreptului de proprietate al pârâtei din cartea funciară intră sub incidența articolului 24 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012.

3. Aplicabilitatea articolului 24 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012 asupra întregii „proceduri”?

47. Cu toate acestea, în completare, se ridică problema dacă faptul că cererea de radiere intră sub incidența articolului 24 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012 nu poate justifica competența exclusivă a instanței austriece și pentru restul litigiului. Această idee pare cu atât mai logică cu cât versiunea în limba germană a articolului 24 punctul 1 face referire în general [19] la „proceduri” [„Verfahren”] în materie de drepturi reale imobiliare, aspect care trebuie confirmat cu privire la cererea de radiere.

18 — A se vedea formularea de la p. 2 a cererii de decizie preliminară.

19 — Versiunea în limba germană a normei precedente, Regulamentul nr. 4/2001, făcea încă referire la „acțiuni” („Klagen”). În această privință, diferitele versiuni lingvistice nu prezintă însă coerență, astfel încât argumentul privind modul de redactare nu poate avea un rol determinant. În ceea ce privește o problematică similară, a se vedea Concluziile noastre prezentate în cauza Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:397, punctul 33).

48. În schimb, în cadrul unei analize sistematice și teleologice, nu se justifică o interpretare a articolului 24 punctul 1 din regulament în sens atât de larg. În calitate de normă derogatorie, această dispoziție trebuie interpretată mai degrabă în sens strict, iar noțiunea „procedură” trebuie interpretată în sensul că are ca obiect un drept real concret. În caz contrar, ca urmare a simplului fapt că, pe lângă alte cereri, invocă un drept real imobiliar, reclamantul ar putea beneficia de competența exclusivă a unei instanțe diferite de cea de la domiciliul pârâtei, mai precis de competența instanței din statul pe teritoriul căruia este situat imobilul, chiar dacă celelalte solicitări ale sale nu au nicio legătură cu această instanță competentă. Un astfel de „forum shopping” ar fi contrar economiei Regulamentului nr. 1215/2012 în materie de competență, precum și principiului potrivit căruia competența exclusivă de la locul în care se află imobilul trebuie interpretată în sens strict și trebuie motivată prin proximitatea geografică efectivă a instanței respective, un argument care nu poate fi primit referitor la cererile care nu privesc dreptul real imobiliar.

49. În consecință, competența stabilită în temeiul articolului 24 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012 se aplică numai cererii de radiere.

50. Pentru o abordare exhaustivă, în acest context, trebuie să atragem atenția asupra faptului că, în ceea ce privește acțiunea reclamantului cu privire la donație, competența specială a unei instanțe din Republica Austria rezultă în orice caz de la articolul 7 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 1215/2012, întrucât, în ceea ce privește cererea de anulare, obiectul procedurii este un „contract” care, în cazul în care ar fi valabil, ar trebui executat în Austria[20]. Astfel, instanța competentă este instanța de la locul executării donației.

4. Aplicabilitatea articolului 8 punctul 4 din Regulamentul nr. 1215/2012?

51. În continuare, vom analiza dacă în plus, potrivit articolului 8 punctul 4 din Regulamentul nr. 1215/2012, cererea de anulare este legată de cererea de radiere și poate fi soluționată de instanța competentă pentru radiere.

52. Potrivit articolului 8 punctul 4 din regulament, o persoană poate fi acționată în justiție, „în materie contractuală, dacă acțiunea poate fi conexată unei acțiuni în materie de drepturi reale imobiliare îndreptate împotriva aceluiași pârât” în fața instanței din statul membru pe teritoriul căruia este situat imobilul.

53. Condițiile prevăzute la această dispoziție sunt îndeplinite în măsura în care obiectul procedurii principale îl constituie, pe de o parte, cererea de revocare care se referă la un „contract”, iar pe de altă parte, cererea de radiere care se referă la o „acțiune în materia drepturilor reale imobiliare” îndreptate împotriva aceleiași pârâte.

54. Din modul de redactare a dispoziției nu rezultă în mod direct dacă între cererea izvorâtă din contract și cea întemeiată pe drepturile reale trebuie să existe o legătură obiectivă, dar acest aspect se poate deduce din poziția sa sistematică în cadrul articolului 8 din Regulamentul nr. 1215/2012, întrucât, în rest, articolul 8 reglementează exclusiv instanțele competente în temeiul conexității dintre elementele de fapt[21]. În speță, această conexitate există, întrucât radierea pârâtei din cartea funciară[22] se dorește tocmai în considerarea nulității contractului.

20 — A se vedea în acest sens deja Hotărârea Effer (38/81, EU:C:1982:79, punctele 4-8).

21 — În cazul pretențiilor conexe, în care, în caz contrar, ar exista riscul unor soluții contradictorii (punctul 1), regres (punctul 2) și acțiune reconvențională (punctul 3).

22 — În ceea ce privește dreptul de a înscrie mențiuni în cartea funciară, precum și conexitatea dintre elementele de fapt, a se vedea Winter, W., *Ineinandergreifen von EuGVVO und nationalem Zivilverfahrensrecht am Beispiel des Gerichtsstands des Sachzusammenhangs*, articolul 6 EuGVVO, Berlin, 2007, p. 139, 144 și urm.

55. În plus, potrivit articolului 8 punctul 4 din Regulamentul nr. 1215/2012, cererile în discuție trebuie să poată fi „conexate”. Curtea nu a precizat încă ce înseamnă acest lucru. În doctrină, se opinează că aceasta ar putea fi o trimitere la dreptul procedural național aplicabil. Mai precis, aprecierile în discuție privind instanța competentă comună de la locul în care este situat bunul imobil se iau în considerare numai atunci când sunt îndeplinite *cumulativ* condițiile pentru conexarea cauzelor, prevăzute la articolul 8 punctul 4 din Regulamentul nr. 1215/2012, precum și în dreptul național procedural [23]. Prin urmare, instanța de trimitere este cea care ar trebui să examineze dacă articolul 8 punctul 4 din Regulamentul nr. 1215/2012 și dreptul procedural național la care face referire permit în speță o conexare a cauzelor.

56. Cu toate acestea, interpretarea din doctrină depășește termenii în care este formulată dispoziția, întrucât „poate fi conexată” poate însemna și o trimitere simplă la situația în care două cauze sunt pendinte concomitent în fața aceleiași instanțe și se ridică astfel problema conexării lor.

57. În cazul în care, după cum se propune în doctrină, această expresie se referă la condiții procedurale suplimentare din dreptul național, consecința ar fi, printre altele, faptul că articolul 8 punctul 4 din Regulamentul nr. 1215/2012 nu s-ar aplica în mod unitar la nivelul Uniunii, ci în mod diferit în fiecare stat membru, mai precis în lumina dreptului procedural aplicabil. O asemenea incoerență ar fi dificil de conciliat cu obiectivul unei aplicabilități a dispozițiilor regulamentului cât mai unitare și mai previzibile pentru justițiabil. În plus, având în vedere că trimiterea la dreptul național nu rezultă în mod univoc din textul dispoziției, rezultă o contradicție cu principiul potrivit căruia regula este o interpretare autonomă și unitară a dreptului Uniunii, în timp ce o eventuală trimitere la dreptul național trebuie să rezulte cu claritate din actul juridic respectiv [24].

58. Prin urmare, există motive temeinice pentru a considera că expresia „poate fi conexată” de la articolul 8 punctul 4 din Regulamentul nr. 1215/2012 nu este o trimitere la dreptul procedural național, iar competența comună a instanței de la locul unde este situat imobilul trebuie confirmată în cazul în care, precum în speță, sunt pendinte concomitent două cereri care respectă cerințele de la articolul 8 punctul 4.

V – **Concluzie**

59. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebarea preliminară după cum urmează:

„O cerere de anulare a unui contract de donație referitor la un bun imobil precum cea în discuție în litigiul principal nu intră sub incidența articolului 24 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012. În schimb, o cerere de radiere a dreptului de proprietate al donatarului din cartea funciară intră sub incidența acestei dispoziții.

Într-un caz precum cel din litigiul principal, cele două cereri formulate în temeiul articolului 8 punctul 4 din regulament pot fi conexate de instanța competentă în temeiul articolului 24 punctul 1.”

23 — A se vedea printre altele Dörner în: Saenger, *Zivilprozessordnung*, ediția a 6-a, 2015, articolul 8 punctul 15; în ceea ce privește Regulamentul nr. 44/2001, a se vedea Winter (nota de subsol 22), p. 149, Muir Watt în: Magnus/Mankowski, *Brussels I Regulation*, ediția a 2-a, 2012, articolul 6 punctul 52, precum și Nagel/Gottwald, *Internationales Zivilprozessrecht*, ediția a 7-a, 2013, articolul 3 punctul 128.

24 — A se vedea, de exemplu, Hotărârile EMU Tabac și alții (C-296/95, EU:C:1998:152, punctul 30), Nokia (C-316/05, EU:C:2006:789, punctul 21) și Spasic (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, punctul 79).